

ROBERT MUSIL, *POMUTNJE*, RED. BRANKO BREZOVEC, EUROKAZ-ADU-DOMINO

Moral, pedagogija, seksualnost

Prošlogodišnje samoukidanje festival-skoga Eurokaza značilo je početak njegova djelovanja kao produkcijske kuće, kako pokazuje zagrebačka premijera 3. listopada, u koprodukciji s Akademijom dramske umjetnosti i Dominom, koji tri godine organizira Queer New York International Arts Festival. Praizvedba predstave *Pomutnje*, prema romanu *Pomutnje gojenca* Törlessa Roberta Musila, otvorila je taj festival u podrumu Abrons Art Centra 17. rujna, a mi smo pogledali hrvatsku premijeru u dvorani u Frankopanskoj.

Ulazak u polumračni prostor s pozadinom neraspoređenih sjedalica te završetak predstave u mraku s gledanjem filma i neočekivano mlakim pljeskom pojačava asocijacije na prikaz života iza željezne zavjese i usporednice sa srednjoeuropskim prostorom, životom malih kazališta laboratorija i krležijanskim književnim kontekstom.

Dolazak iza kafkijanski velikih i turbobnih vrata nedovršena gledališta odzrcaljuje se u osjećaju mraka i tjeskobe što ga budi razlomljen scenski prostor kao spoj kinodvorana, učionica, spavaonica, autsajderske scene.

Brezovčeva predstava, koja spaja mrak gledališta s mrakom pozornice i mrakom u ljudskim umovima, mišljena je ambiciozno, kao odzrcaljenje tjelesnosti i slike uma, sadomazohističkih i nježnih prizora, kontrapunkt odrastanja i odraslosti.

Dramaturšku jezgru čini Musilov roman u isticanje kaosa koji izvire iz matematike u

Pitomci austrijske vojske u Brezovčevoj interpretaciji

glavi jedne osobe pa cijeloga svijeta. Prvi dio predstave podsjeća na neke daleke avangardne predstave, a u središte postavlja sukob između pitomaca u vojnom internatu na rubu Austro-Ugarske Monarhije: nakon otkrića krađe ostala trojica počinju duševno, tjelesno i moralno zlostavljati svojega kolegu. Homoerotičan i okvir lažne moralnosti uzrokuju stanje odbačenosti i promišljanje okvira Kantove kritičke kategorije. Dinamičnost i ritam prvoga, znatno boljega dijela predstave uvjetovani su i okvirom *2. simfonije* Peterisa Vasksa i njezina 39-minutna trajanja. Drugi, sporiji dio predstave unosi pogled zreloga čovjeka u stalnoj paraleli s Wagnerovim *Siegfriedom*.

Zanimljiv je i pedagoški okvir predstave: od mladih studenata redatelj i profesor na ADU-

u nastoji dobiti smireni voajerizam uokviren avangardnim filmovima Kurta Krena i mladenačkim fotografijama na sceni prisutna Tihomira Milovca te psihodeličnim videoradovima Ivana Marušića Klifa, suspregnutost scenske ekspresije povezuje s brehtijanskim kazalištem i gavelijanskim „statičkim centrom“; između kocaka prividnoga scenskoga kaosa i mladenačkih glumačkih pokreta, rečenica i pogleda nazire se pitanje kakve glumce u svom pedagoškom radu „proizvodi“ Akademija. Odgovor na to pitanje mogla bi dati i u predstavi uključena predavanja Ivana Ladislava Galeta na ALU-u.

Emotivna točnost Suzane Brezovec kao Božene i Törlessove majke kontrast je dinamičnoj izvedbi studenata glume: Dade Ćosića u ulozi prof. Kanta (u alternaciji je Ognjen Drangovski), Domagoja Jankovića kao Reitinga i Adriana Pezdirca kao Beineberga. Hrvojka Begović kao „muški“ Basini gradi ulogu od plahosti do energičnosti. Nositelj glavne uloge Romano Nikolić kao Törless bez suvišnih gesta i grimasa, introspektivno, racionalno i tajnovito uzbudljivo odglumio je emotivna i intelektualna previranja mladoga „gojenca“ i pogled na svijet uznemirene mogućnosti dopiranja do onostranoga na pozadini iskušavanja morala i moralnosti.

Nemalen udjel u prikazu anticipacije fašizma i amoralnosti svake vrste daju i kostimi Irene Sušac.

MIRA MUHOBERAC